

OAJ

AMKE

Arene

Artikkelisarja:

Ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulutus jatkumona -
siirtymävaiheiden, opintoihin kiinnittymisen ja tuen rakenteiden
merkitys osaamisen kehittämiseksi eri-ikäisten opiskelijoiden
näkökulmista

KT, Päivi Pukkila & Dos., KT, Jaakko Helander & KM, Aleksi Räsänen
HAMK Edu

Artikkelit

1

**Nuorten moninaiset
koulutuspolut
perusopetuksesta
ammattilliseen
koulutukseen ja kohti
työelämää**

2

**Aikuisena
ammattillisessa
koulutuksessa –
osaamisen kehittämistä
elämän eri vaiheissa**

3

**Opiskelijana
ammattikorkeakoulussa:
kohti korkeampaa
osaamistasoa ja
uudistuvaa työelämää**

Artikkeli 1.

**Nuorten moninaiset koulutuspolut
perusopetuksesta ammatilliseen
koulutukseen ja kohti työelämää**

Nuorten moninaiset koulutuspolut perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen ja kohti työelämää

- Ammatillisen koulutuksen kolmoistehtävä:
 - Ammatillisen osaamisen vahvistaminen
 - Kasvun ja yhteiskunnallisen osallisuuden tukeminen
 - Jatko-opintovalmiuksien varmistaminen
- Ammatillisen koulutuksen uudistukset:
 - Ammatillisen koulutuksen reformissa 2018 vahvistettiin osaamisperusteisuutta, henkilökohtaistamista ja työelämälähtöisyyttä sekä uudistettiin koulutuksen ohjausta ja rahoitusta.
 - Oppivelvollisuuden laajentamisessa vuonna 2021 tavoitteena oli vahvistaa siirtymistä toiselle asteelle, ehkäistä koulutuksen keskeyttämistä ja varmistaa mahdollisimman monelle nuorelle vähintään toisen asteen tutkinto.
 - Ensimmäiset vaikutusarviot osoittavat, että uudistus on vahvistanut koulutuksessa pysymistä.

Perusopetus luo pohjan ensimmäisille koulutus- ja uravalinnoille

- Perusopetuksen oppilaanohjaus
- Työelämään tutustuminen (TET)
- Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus (TEHO)
- Työelämäpainotteinen perusopetus (TEPPO)
- Nivelvaiheen NOPO -opinto-ohjaus
- Ohjauksen toimintamuotoja yhdistää ajatus koulutusvalinnasta vähitellen rakentuvana prosessina.
- Keskeisiä elementtejä ovat aika, omakohtaiset kokemukset, mahdollisuus vaihtoehtojen tutkimiseen sekä nuoren toimijuutta vahvistava ohjaussuhde.

Siirtymä ammatilliseen koulutukseen rakentuu useista reiteistä

- Ammatilliseen koulutukseen ensisijaisesti hakeneiden osuus on laskenut noin 47 prosentista 42 prosenttiin vuosina 2014–2024.
- Valmentaviin ja valmistaviin koulutuksiin sijoittuminen lisääntyi 0,7 prosentista 6,7 prosenttiin vuosina 2014–2024.
 - Vuodesta 2022 lähtien määrään sisältyvät valmentavaan koulutukseen (TUVA) ja oppivelvollisille suunnattuun kansanopistojen opistovuoteen sijoittuneet.
- Oppivelvollisuuden laajentuminen on vahvistanut koko ikäluokan ohjautumista toisen asteen koulutukseen.
- Tilastollinen kehitys kuvaa sekä nuorten koulutuspolkuja että järjestelmän muuttuneita tapoja organisoida siirtymävaihetta.

Moninaisuus on ammatillisen koulutuksen lähtökohta

- Suoraan perusopetuksesta tulevien nuorten välillä on eroja koulumenestyksessä ja aikaisemmassa oppimishistoriassa, alanvalinnan varmuudessa, opiskelutaidoissa, elämäntilanteessa, kielellisissä valmiuksissa sekä tutkinnon jälkeisissä tavoitteissa.
- Moninaisuus näkyy lisäksi opiskelijoiden koulutusreiteissä ja ohjauksen tarpeissa:
 - Runsaammin yksilöllistettyjä oppimääriä opiskelleet sijoittuvat muita useammin valmentaviin koulutuksiin.
- Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus on kasvanut.
 - Maahanmuuttotustaisten nuorten koulutukseen siirtymiseen vaikuttavat yksilöllisten valintojen rinnalla koulutusjärjestelmän rakenteet, koulutustarjonta, ohjauskäytännöt sekä nuorten erilaiset koulutus- ja elämäntilanteet.

Taitojen kehittyminen vie aikaa

- Alle 21-vuotiaana ammatillisen perustutkinnon aloittaneista 68 % läpäisi tutkintonsa neljässä vuodessa vuosina 2015-2020.
- Osaamisperusteisuus mahdollistaa opiskelijoille eripituisia tutkinnon suorittamisaikoja. Suoraan perusopetuksesta tulevat nuoret rakentavat ammatillisen osaamisen rinnalla työelämävalmiuksiaan, yleisiä taitojaan ja omaa suuntaansa aikuisuuteen.
- Jatko-opintovalmiuksien merkitys näkyy konkreettisesti ammattikorkeakouluun siirtyneiden kokemuksissa. Ammatillisen perustutkinnon aikana rakennettavat yleiset valmiudet muodostavat konkreettisen perustan myöhemmälle opiskelulle.

Johtopäätöksiä: Ammatillisen koulutuksen moninaisuus on sen vahvuus

- Nuorten koulutuspolut perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen ovat viime vuosina monimuotoistuneet toimintaympäristöjen muuttuessa.
- Moninaisuus ulottuu opiskelijoiden taustoista koulutusreitteihin, elämäntilanteisiin ja tavoitteisiin sekä edelleen ammattialojen erilaisiin tapoihin rakentaa osaamista. Yksilöllisyys toteutuu eri tavoin ja eri aikajänteillä.
- Osaamisperusteisuus mahdollistaa tarkoituksenmukaisen nopean tutkinnon suorittamisen silloin, kun opiskelijan aikaisempi osaaminen antaa siihen valmiudet.
- Tavoite tutkintojen suorittamisajan lyhentämisestä kohtaa nuorten perustutkinnossa ammatillisen koulutuksen kolmoistehtävän rajat. Tarvittavan ammattiosaamisen ja taitojen saavuttaminen vaatii riittävästi opetusta, ohjausta, harjoittelua ja toistoa – eli aikaa.

Lähteet

1. Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2017/531>
2. Opetushallitus. (n.d.). *Tutkintojen perusteet*. Haettu 19.8.2026 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-perusteet>
3. HE 39/2017. *Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi*. <https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2017/39>
4. Vieno, A., Helander, J. & Saari, J. (2017). Osaamisperusteisuudesta osaamidentiteettiin. *HAMK Unlimited Journal*, 29.12.2017. <https://urn.fi/URN:NBN-fi-fe2020111790836>
5. HE 173/2020. *Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi*. <https://finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2020/173>
6. Junttila, J. (2025). *Oppivelvollisuuden korotuksen vaikutuksista*. Datahuone-raportti 5/2025. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. <https://www.doria.fi/handle/10024/193573>
7. Myllykoski-Laine, S., Jokio, K., Kalalahti, M. & Kiilakoski, T. (2024). *Kouluun ja opintoihin kiinnittymisen tukeminen oppivelvollisuusikäisten koulutuksissa*. Julkaisu 10:2024. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/julkaisu/kouluun-ja-opintoihin-kiinnittymisen-tukeminen-oppivelvollisuusikaisten-koulutuksissa>
8. Opetushallitus. (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. <https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/maarayskokoelmat/opetushallitus/2014/42193>
9. Niemi, P. (2016). *Ohjaus ja oppilaiden urapohdinta*. Turkulaisten peruskoulun päättöluokkalaisten ohjauskokemukset urapohdinnan selittäjinä. Annales Universitatis Turkuensis C 423. Turun yliopisto. <https://www.utupub.fi/handle/10024/124526>
10. Goman, J., Rumpu, N., Kiesi, J., Hietala, R., Hilpinen, M., Kankkonen, H., Kjaldman, I.-O., Niinistö-Sivuranta, S., Nykänen, S., Panssar, T., Piilonen, H., Raudasoja, A., Siippainen, M., Toni, A. & Vuorinen, R. (2020). *Vaihtoehtoja, valintoja ja uusia alkuja – Arviointi nuorten opintopoluista ja ohjauksesta perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa*. Julkaisu 6:2020. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/julkaisu/vaihtoehtoja-valintoja-ja-uusia-alkuja-arviointi-nuorten-opintopoluista-ja-ohjauksesta-perusopetuksen-ja-toisen-asteen-nivelvaiheessa>
11. Mayer, M., Lahtinen, J., Aapola-Kari, S., Pietarinen, A., Kallio, A., Jänkälä, J.-P. & Hakanen, M. (2022). *Työelämään tutustumisjaksojen toteutus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja saavutettavuus perusopetuksen aikana*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:33. <https://urn.fi/URN:ISBN-978-952-383-060-8>
12. Helander, J., Toivaiainen, E., Heikkinen, J., Salmela, K. & Tuominen, R. (2022). Kokemuksellisuus ja toimijuus osana siirtymävaiheen opinto-ohjausta. *HAMK Unlimited Journal*, 21.12.2022. <https://urn.fi/URN:NBN-fi-fe2022122173095>
13. Sarasjärvi, K. & Murto, V. (2020). *Oppivelvollisuuden laajentaminen – avoin kysely peruskoulun ja toisen asteen opiskelijoille*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2020:21. <https://urn.fi/URN:ISBN-978-952-263-863-2>
14. Souto, A.-M., Vehviläinen, S. & Lonka, H. (2026). Objects, tools, and cooperation arrangements in intensified personal guidance counseling in Finland. *Nordic Journal of Transitions, Careers and Guidance*, 7(1), 1–13. <https://doi.org/10.16993/njtcg.103>
15. Pekkanen, K. & Helander, J. (2019). Työelämäpainotteinen ohjaus perusopetuksessa – TEPPO-mallin tarkastelua. *HAMK Unlimited Journal*, 25.11.2019. <https://urn.fi/URN:NBN-fi-fe2020111390337>
16. Peltola, A. & Laajala, T. (2021). Nivelvaiheohjaus on rajat ylittävää yhteistyötä. *Oamk Journal*, 24/2021. <https://oamkjournal.oamk.fi/2021/nivelvaiheohjaus-on-rajat-ylittavaa-yhteistyota/>
17. Jahnukainen, M. & Helander, J. (2019). Toisen asteen koulutuksen läpäisy nousee – pakolla vai tuella? *HAMK Unlimited: Professional*, 21.5.2019. <https://urn.fi/URN:NBN-fi-fe2020111690416>
18. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto (SVT). (2025). *Koulutukseen hakeutuminen: Peruskoulun 9. luokan päättäneiden välitön hakeminen ja sijoittuminen jatko-opintoihin 2010–2024*. Tilastokeskus. <https://stat.fi/fi/tilasto/khak>
19. Jokio, K., Myllykoski-Laine, S., Seppälä, S., Marjanen, J., Nousiainen, S., Bodó, Á., Honkala, A. M., Ikola, P., Kalalahti, M., Kiilakoski, T., Lehtinen, T.-M., Liiten, J., Rovio, M., Sinisalo, A. & Tili, V. (2024). *Opinto-ohjauksen uusien muotojen arvioinnin loppuraportti*. Julkaisu 25:2024. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/julkaisu/opinto-ohjauksen-uusien-muotojen-arvioinnin-loppuraportti>
20. Kuntaliitto. (2025). Ammatillisen koulutuksen käyttäjät entistä tyytyväisempiä, vaikka yleinen mielipide muuttunut negatiivisemmaksi. Kuntalaistutkimus 2024. [Ammatillisen koulutuksen käyttäjät entistä tyytyväisempiä, vaikka yleinen mielipide muuttunut negatiivisemmaksi | Kuntaliitto.fi](https://www.kuntaliitto.fi/ajankoisa/2025/ammattillisen-koulutuksen-kayttajat-entista-tyytyvaisempia-vaikka-yleinen-mielipide-muuttunut-negatiivisemmaksi)
21. Kiesi, J., Goman, J., Huhtanen, M., Helve, H., Laine, A., Piilonen, H., Raudasoja, A., Ståhl, B. & Vartiainen, R. (2022). *Ammatillisilla poluilla – Arviointi yksilöllisistä opintopoluista ammatillisessa koulutuksessa*. Julkaisu 26:2022. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/julkaisu/ammattillisilla-poluilla-arviointi-yksilollisista-opintopoluista-ammattillisessa-koulutuksessa-0>
22. Jahnukainen, M., Kalalahti, M. & Kivirauma, J. (toim.). (2019). *Oma paikka haussa: Maahanmuuttotataustaiset nuoret ja koulutus*. Gaudeamus. <https://www.gaudeamus.fi/teos/oma-paikka-haussa/>
23. Kilpeläinen, P. & Rumpu, N. (2025). *Koulupudokkaat toisen asteen oppivelvollisessa koulutuksessa*. Tiivistelmä 3:2025. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/julkaisu/koulupudokkaat-toisen-asteen-oppivelvollisessa-koulutuksessa>
24. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto (SVT). (2026). *Koulutuksen keskeyttäminen 2024*. Tilastokeskus. <https://stat.fi/fi/julkaisu/cmfl6hna4phws07w054oefvb>
25. Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu. (2026a). Ammatillisen koulutuksen läpäisy. Ammatillinen koulutus. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=%7B1047AF49-DE3D-4A4E-98BB-FB0D3970FD31%7D&file=Ammatillinen%20koulutus%20l%C3%A4p%C3%A4isy%20-%20Aloitussuosi%20prosentit.xlsx&action=default
26. Hakamäki-Stylman, V., Hievanen, R., Aaltola, M., Anttila, A.-P., Keränen, H., Nurkka, N., Peteri, S., Ranta, K., Riikimäki, S., Stadius, A., Tammilehto, M. & Kaihari, J. (2024). *Amiksesta ammattikorkeakouluun – Arviointi ammatillisen koulutuksen tuottamista valmiuksista suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimuksiin*. Julkaisu 2:2024. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/julkaisu/amiksesta-ammattikorkeakouluun-arviointi-ammattillisen-koulutuksen-tuottamista-valmiuksista-suhteessa-ammattikorkeakouluopintojen-vaatimuksiin>
27. Hievanen, R., Goman, J., Hiltunen, K., & Hakamäki-Stylman, V.. (2024). *Katsaus ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistymiseen* (KARVI Julkaisu 16:2024). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi). https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1624.pdf
28. Kalmbach, A., Karhunen, H., Sarvimäki, M., Silliman, M., Suhonen, T., Virtanen, H., (2026). *Koulutuksen hyödyt ulottuvat laajalle*. Opetusalan ammattijärjestö OAJ. https://www.oaj.fi/siteassets/2026-pdf-tiedostot/oaj_tutkimuskooste_artikkeli-2_koulutuksen-hyodyt-ulottuvat-laajalle.pdf
29. Kalenius, A. (2023). *Vastavalmistuneiden työllistyminen 2009–2021*. Opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyyssejä 2023:1. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN-978-952-263-758-1>
30. Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu. (2026b). Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen. Ammatillinen koulutus. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=%7B4298E8B7-ABB3-4306-BD72-9B527EFB6876%7D&file=Ammatillinen%20koulutus%20-%20ty%C3%B6llistyminen%20ja%20jatko-opinnot%20-%20tilastovuosi%20prosentit.xlsx&action=default
31. Euroopan komissio, Eurostat. (2026). Self-employed persons by educational attainment level, Euroopan unionin julkaisuosto. Linkki: https://doi.org/10.2908/LFSA_ESGAE
32. Silliman, M. & Virtanen, H. (2022). Labor market returns to vocational secondary education. *American Economic Journal: Applied Economics*, 14(1), 197–224. <https://doi.org/10.1257/app.20190782>
33. Virtanen, H. (2019). *Ammatilliseen vai lukioon? Koulutusvalinta vaikuttaa työuralla menestymiseen*. ETLA Muistio 81. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos. <https://www.eta.fi/julkaisu/ammattilliseen-vai-lukioon-koulutusvalinta-vaikuttaa-tyouralla-menestymiseen/>
34. Hanhijoki, I. (2020). *Koulutus ja työvoiman kysyntä 2035: Osaamisen ennakoitintuotteen ennakoitintuloksia tulevaisuuden koulutustarpeista*. Raportit ja selvitykset 2020:6. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisu/julkaisu/koulutus-ja-tyovoiman-kysynta-2035>

Artikkeli 2.

**Aikuisena ammatillisessa koulutuksessa –
osaamisen kehittämistä elämän eri vaiheissa**

Aikuisena ammatillisessa koulutuksessa – osaamisen kehittämistä elämän eri vaiheissa

- Ammatillisen koulutuksen vuoden 2018 reformissa nuorten ja aikuisten koulutusta koskevat säädökset koottiin saman lainsäädännön alle.
- Vaikka aikuiskoulutus ei enää muodosta erillistä järjestelmää, aikuisopiskelun erityisyys ei ole kadonnut.

Koulutukseen hakeudutaan eri elämäntilanteista

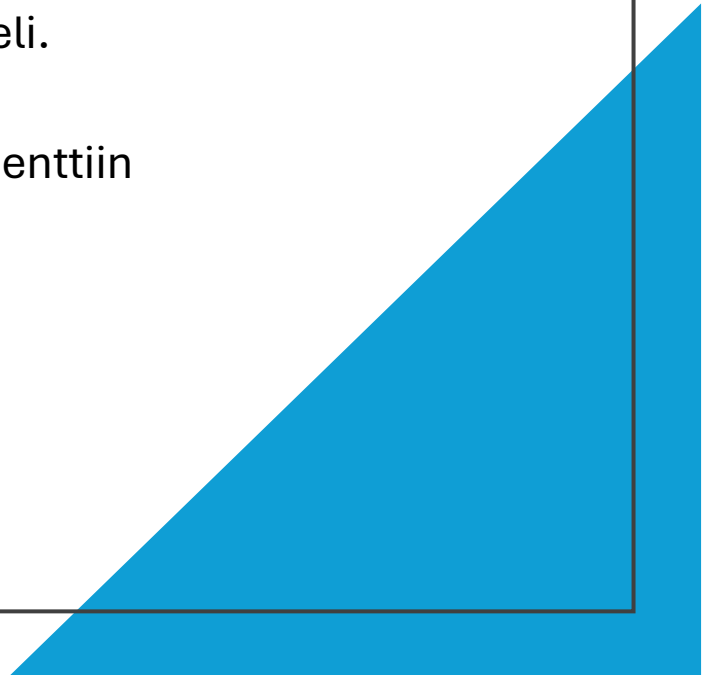
- Aikuisen hakeutuminen ammatilliseen koulutukseen tapahtuu tyypillisesti keskellä muuta elämänkulkua. Päätös opiskelusta kytkeytyy työhön, toimeentuloon sekä aiempiin koulutus- ja työelämäkokemuksiin.
- Järjestelmän näkökulmasta aikuisten hakeutumista tukee jatkuva haku.
- Ammatillisen tutkinnon, lukion tai korkeakoulututkinnon jo suorittaneet hakevat ammatilliseen koulutukseen pääsääntöisesti jatkuvan haun kautta.
- Jatkuva haku korostaa tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen merkitystä. Joustava järjestelmä on hyödyllinen vain, jos hakija pystyy löytämään siitä itselleen tarkoituksenmukaisen reitin.
- Digitaalisten palvelujen rinnalle tarvitaan edelleen henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta.

Aikuisopiskelijan polku rakentuu jo olemassa olevan osaamisen päälle

- Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma eli HOKS on enemmän kuin opintojen hallinnollinen asiakirja: se yhdistää aiemman osaamisen, uuden osaamisen tarpeen, opiskelumuodot, työpaikalla oppimisen, tuen ja tulevaisuuden urasuunnitelman.
- Henkilökohtaistaminen näyttäytyy opiskelijoille ja henkilöstölle edelleen liian usein teknisenä HOKS-lomakkeen laatimisena.
- Opiskelun käytännön järjestämiseen tarvitaan joustavuutta. Aikuiset opiskelevat päiväopetuksessa, erilaisissa monimuoto- ja verkko-opiskelun ratkaisuissa sekä työpaikoilla. Työssä oleville erityisen merkittävä mahdollisuus on oppisopimus.
- Mitä yksilöllisemmäksi koulutus rakentuu, sitä enemmän opiskelijalta voidaan odottaa kykyä suunnitella, aikatauluttaa ja johtaa omaa opiskeluaan. Aikuisuus ei itsessään merkitse vahvoja opiskelutaitoja tai itseohjautuvuutta.

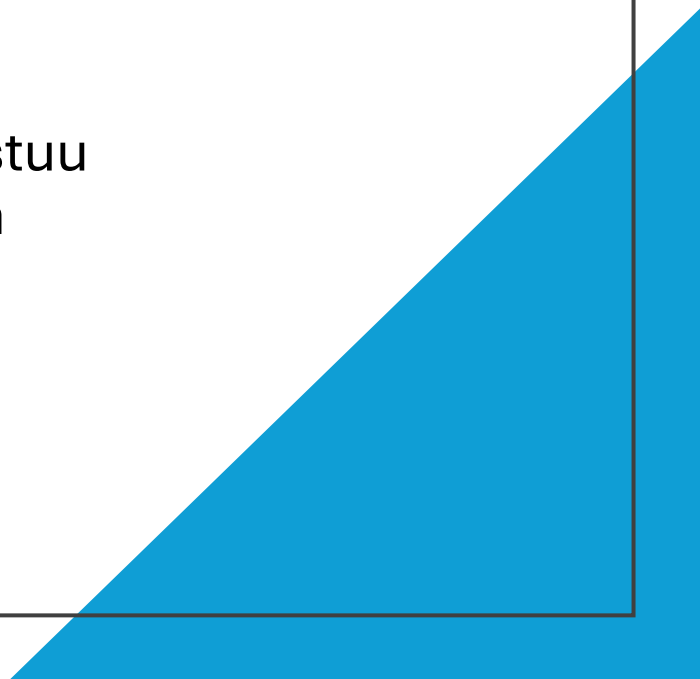
Aikuinen tarvitsee ohjausta ja oppimisen tukea

- Amisbarometri 2022 -aineistoon perustuvan tutkimuksen mukaan joka neljäs yli 25-vuotias vastaaja ilmoitti jonkin todetun oppimisen vaikeuden.
- Aikuisopiskelijoiden moninaisuus näkyy myös kieli- ja kulttuuritaustassa. Lähes joka neljännen opiskelijan kielitausta on muu kuin kotimainen kieli.
- Yli 20-vuotiailla opiskelijoilla muun kuin suomen, saamen tai ruotsin äidinkielekseen ilmoittaneiden osuus kasvoi 16,5 prosentista 23,1 prosenttiin vuosina 2019–2024.

Aikuisopiskelu tapahtuu muun elämän keskellä

- Aikuiskoulutustuen lakkauttamisen vaikutuksista ammatilliseen koulutukseen osallistumiseen ei vielä ole perusteita tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä.
- Työn ohessa opiskelemisen, oppisopimuksen ja muiden toimeentulon mahdollistavien järjestelyjen merkitys korostuu tilanteessa, jossa yksi aikaisempi työikäisten omaehtoista kouluttautumista tukenut rahoitusmuoto on poistunut.

Johtopäätöksiä: Ammatillinen koulutus on yhä enemmän aikuisten työuran siirtymien mahdollistaja

- Aikuisopiskelijoiden näkökulmasta ammatillisen koulutuksen tehtävä on laajempi kuin tutkintojen tuottaminen. Se auttaa ihmisiä siirtymään työstä toiseen, palaamaan työelämään, päivittämään osaamistaan ja rakentamaan kokonaan uuden ammatillisen suunnan. Samalla se tukee yritysten ja julkisten palvelujen mahdollisuuksia vastata muuttuviin osaamistarpeisiin.
- Aikuisten koulutustarpeet syntyvät usein nopeasti rakennemuutosten, teknologisen kehityksen ja alueellisten työvoimatarpeiden seurauksena.
- Koulutustarjonnan pitäisi pystyä vastaamaan sekä tutkintoa tarvitsevien että rajatumpaa uutta osaamista tarvitsevien tilanteisiin. Kaikki osaamisen uudistaminen ei edellytä uutta kokonaista tutkintoa.
- Olennaista on, pystyykö järjestelmä tunnistamaan ihmisen aiemman osaamisen, tarjoamaan oikean kokoisen koulutusratkaisun, sovittamaan opiskelun hänen elämäntilanteeseensa sekä turvaamaan tarvittavan ohjauksen ja oppimisen tuen.

Lähteet

1. Kiesi, J., Goman, J., Huhtanen, M., Helve, H., Laine, A., Piilonen, H., Raudasoja, A., Ståhl, B., & Vartiainen, R. (2022). *Ammatillisilla poluilla: Arviointi yksilöllisistä opintopoluista ammatillisessa koulutuksessa* (Julkaisut 26:2022). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_26_2022_Arviointi_yksilollisista_opintopoluista_ammattillisessa_koulutuksessa.pdf
2. Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/631>
3. Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2017/531>
4. Opetushallitus. (n.d.-b). *Mitä on jatkuva oppiminen?* <https://www.oph.fi/fi/teemat-ja-kehittaminen/mita-jatkuva-oppiminen>
5. Taskinen, H. (2024). *Ura siirtymä keski-ikässä: Koulutushakupäätöksen ja lähihoitaja-ammatinvalinnan merkitys ja rakentuminen keski-ikäisten lähihoitajakoulutukseen hakeneiden tarinoissa* [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JYU Dissertations, 778. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0136-4>
6. Opetushallitus. (2026, 16. helmikuuta). *Perusopetuksen jälkeisten koulutusten yhteishaku alkaa 17. helmikuuta*. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2026/perusopetuksen-jalkeisten-koulutusten-yhteishaku-alkaa-17-helmikuuta>
7. Varjo, J., Helander, J., Kalalahti, M., & Murto, V. (toim.). (2024). *Elontila: Elinikäisen ohjauksen kansallinen arviointi 2023–2024* (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:42). Työ- ja elinkeinoministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-774-8>
8. Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu (2026). *Ammatillisen koulutuksen uudet opiskelijat, opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet* [Tietokantaraportti]. Opetushallitus & opetus- ja kulttuuriministeriö. Haettu 19.8.2026 osoitteesta <https://vipunen.fi/fi-fi/ammattillinen-koulutus>
9. Opetushallitus. (n.d.-a). *Henkilökohtaistaminen*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/henkilokohtaistaminen>
10. Opetushallitus. (n.d.-c). *Työelämässä oppiminen*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tyoelamassa-oppiminen>
11. Rätty, K. (2023). Aikuisopiskelijoiden kokemuksia yhteisten tutkinnon osien (YTO) opiskelusta. *Aikuiskasvatus*, 43(3), 136–147. <https://doi.org/10.33336/aik.127658>
12. Rinne, H., Korkeamäki, J., Nukari, J. M., & Jänkälä, J.-P. (2026). Aikuisopiskelijat ammatillisessa koulutuksessa: Oppimisen vaikeudet, tuen ja ohjauksen saaminen ja opintojen sujuminen. *Aikuiskasvatus*, 46(1), 35–52. <https://doi.org/10.33336/aik.152185>
13. Laki aikuiskoulutusetuuksista annetun lain kumoamisesta 274/2024. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2024/274>
14. Työllisyysrahasto. (2026, 23. tammikuuta). *Aikuiskoulutustuen lakkautuksen siirtymäaika päättyi 31.12.2025*. <https://www.tyollisyysrahasto.fi/uutiset/aikuiskoulutustuen-lakkautuksen-siirtymaika-paattyi-31.12.2025>

Artikkeli 3.

**Opiskelijana ammattikorkeakoulussa:
kohti korkeampaa osaamistasoa ja
uudistuvaa työelämää**

Opiskelijana ammattikorkeakoulussa: kohti korkeampaa osaamistasoa ja uudistuvaa työelämää

- Suomalaiset ammattikorkeakoulut syntyivät 1990-luvulla osana koulutusjärjestelmän laajaa uudistamista.
- Ammattikorkeakoulujen tehtäviksi määritellään työelämän ja sen kehittämisen vaatimukseen perustuva korkeakouluopetus, opiskelijan ammatillisen kasvun tukeminen sekä soveltava tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, joka palvelee opetusta, työelämää ja aluekehitystä. Tehtäviin kuuluu myös jatkuvan oppimisen edistäminen.
- Ammattikorkeakoulut ovat koulutuspolitiikan kannalta keskeisiä instituutioita: niiden toimivuus vaikuttaa samanaikaisesti korkeakoulutuksen saavutettavuuteen, osaavan työvoiman saatavuuteen, alueiden uudistumiskykyyn ja mahdollisuuksiin uudistaa osaamista työuran aikana.

Ammattikorkeakouluopintoihin on monta väylää, mutta muutama pääreitti

- Ammattikorkeakouluun hakeutuneiden määrät ovat kasvaneet lähes joka vuosi viimeisen kuuden vuoden aikana.
- Ammattikorkeakouluun hakeutuminen perustuu useisiin valintatapoihin.
 - Vuosina 2021-2025 ammattikorkeakoulusta opiskelijapaikan vastaanottaneista 43 % sai paikan koepisteiden, 30 % todistusvalinnan ja 7 % avoimen väylän kautta.
 - Alakohtaiset erot ovat huomattavia: humanistisilla ja taidealoilla koepisteiden osuus oli 71 prosenttia, kun taas maa- ja metsätalousaloilla todistusvalinnan osuus oli 46 prosenttia.
 - Kulttuurialoilla vain osa ammattikorkeakoulutuksista käyttää valtakunnallista todistusvalintaa tai valintakoetta.
- Ammatillisesta koulutuksesta tulevat opiskelijat muodostavat ammattikorkeakouluissa suurimman uusien opiskelijoiden ryhmän (44 %).
- Ammattikorkeakouluun tulevien opiskelijoiden lähtöosaaminen rakentuu eri aloilla hyvin erilaisilla tavoilla.
 - Esimerkiksi taidealoilla koulutuspolku korkeakouluun voi alkaa jo vuosia ennen toisen asteen opintoja taiteen perusopetuksessa tai muussa tavoitteellisessa opetuksessa. Ammattikorkeakouluun voidaan hakeutua sekä ammatillisen koulutuksen että lukion kautta, mutta hakijan taiteellinen osaaminen ei välttämättä näy todistusarvosanoissa. Tämän vuoksi valinta- ja soveltuvuuskokeilla on muun muassa taidealoilla edelleen perusteltu asema.

Opiskelu ammattikorkeakoulussa moninaistuu

- Ammattikorkeakouluopiskelua toteutetaan päivä-, monimuoto- ja verkko-opintoina. Erityisesti monimuoto- ja verkkototeutukset ovat avanneet ammattikorkeakouluopintoja opiskelijoille, joille perinteinen päiväopiskelu olisi vaikeasti yhteensovitettavissa muun elämäntilanteen kanssa.
- Vuosien 2014–2025 tarkastelussa monimuotototeutuksena suoritettujen tutkintojen määrä on kasvanut.
- Moninaisuus ammattikorkeakoulussa näkyy myös opiskelijoiden laajana ikäjakautumana ja vieraskielisten opiskelijoiden määrän kasvamisena vuosien 2021–2025 aikana.

Ohjaus ja tuki varmistavat opintoihin kiinnittymisen ammattikorkeakoulussa

- Ammattikorkeakoulujen ohjausrakenteet ulottuvat opintopolun eri vaiheisiin.
- Korkeakoulujen ohjauspalveluissa on eroja, ja opiskelijat eivät aina tunnista heille tarjolla olevia ura- ja ohjauspalveluja.
- Nuorten päiväopiskelijoiden, työssä käyvien monimuoto-opiskelijoiden ja kansainvälisten opiskelijoiden tarpeet ovat erilaisia esimerkiksi palvelujen ajoituksen, saavutettavuuden, kielituen ja yhteisöllisyyden suhteen.
 - Tämä ei edellytä erillisiä järjestelmiä jokaiselle ryhmälle, mutta se edellyttää ohjauksen rakenteilta joustavuutta ja kykyä tunnistaa opiskelijan tilanne.

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on osa työuran jatkumoa

- YAMK-tutkinto tekee näkyväksi ammattikorkeakoulutuksen kytkeytymisen työuran aikaiseen oppimiseen.
- Opintoihin tullaan usein tilanteessa, jossa opiskelijalla on vakiintunutta asiantuntijuutta, työyhteisön kehittämistehtäviä ja aikuisen elämän muita vastuita.
- Ohjauksen näkökulmasta tämä merkitsee erilaista lähtökohtaa kuin ensimmäiseen korkeakoulututkintoon siirtyminen.
- YAMK-tutkintojen työelämävaatimukset näkyvät opiskelijoiden työllisyysasteessa eli niiden opiskelijoiden osuudessa, jotka ovat saman aikaisesti opiskelijoita sekä työssäkäyviä.
- YAMK-tutkintojen opiskelijat erottuvat selvästi vuonna 2024 yliopistotutkintojen ja ammattikorkeakoulututkintojen opiskelijoista 89 prosentin työllisyysasteella.

Ammattikorkeakoulutus on yhteiskunnallinen investointi

- Ammattikorkeakoulutus on investointi osaamiseen.
- Koulutustason nostaminen on Suomessa koulutuspoliittinen tavoite. Hallituksen vuonna 2024 käynnistämän toimenpideohjelman tavoitteena on nostaa korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 25–34-vuotiaista mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.
- Tavoitteen kannalta ammattikorkeakoulujen merkitys on huomattava, sillä ne vastaanottavat opiskelijoita sekä lukiosta että ammatillisesta koulutuksesta ja tarjoavat lisäksi työuran aikaisia reittejä korkeakoulutukseen.
- Ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun johtavan jatkumon toimivuudella on suuri vaikutus koulutustason nostamista koskevan tavoitteen toteutumiselle.

Johtopäätöksiä: Väyliä tulee vahvistaa koulutuspolkujen moninaisuuden kasvaessa

- Koulutuspolkujen näkökulmasta ammattikorkeakoulu näyttäytyy risteyskohtana.
- Koulutustason nostamisen kannalta keskeistä on, että erilaiset reitit muodostavat todellisia jatkumota myös käytännössä.
- Ammattikorkeakoulujen yhteiskunnallinen merkitys rakentuu tästä: ne yhdistävät koulutuksellisen saavutettavuuden, työelämän uudistuvat osaamistarpeet, työuran aikaisen oppimisen ja alueellisen kehityksen samaan korkeakoulutukselliseen tehtävään.

Lähteet

1. HE 319/1994 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattikorkeakouluopinnoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. <https://finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/1994/319>
2. Ammattikorkeakoululaki 932/2014. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>
3. Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2019). Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle: VISION tiekartta. https://minedu.fi/documents/1410845/12021888/Korkeakoulutus%2Bja%2Btutkimus%2B2030-luvulle%2BVISION%2BTIEKARTTA_V2.pdf
4. Harjula, S., Helander, J., Humalisto, N., Jänkälä, J.-P., Kaila, E., Kalalahti, M., Lauronen, T., Malander, S., Murto, V., Pukkila, P., Tyni, K., Varjo, J. & Vilkman, M. (2024). Elontila: Elinikäisen ohjauksen kansallinen arviointi 2023–2024. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:42. Työ- ja elinkeinoministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/95ca5063-a341-4c09-b4f3-7f0359c16623/content>
5. Helander, J. & Pukkila, P. (2025). Opinto- ja uraohjaus ammattikorkeakouluissa – mihin suuntaamme? TOOLilainen, 1/2025, 30–31. https://www.tool.fi/wp-content/uploads/2025/03/TOOLilainen_1_2025_netti.pdf
6. Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu (2026a). Ammattikorkeakoulujen hakeneet ja paikan vastaanottaneet. Ammattikorkeakoulutus. https://vipunen.fi/fi/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=%7B1A23E510-2364-4BC6-8A0C-6A3EE42FA955%7D&file=Haku-%20ja%20valintatiedot%20-%20korkeakoulu%20-%20amk%20-%20analyysi.xlsb&action=default
7. Ammattikorkeakouluun.fi. (n.d.). Valintatavat. Haettu 20.8.2026. <https://www.ammattikorkeakouluun.fi/hakijalle/valintatavat/>
8. Vipunen- Opetushallinnon tilastopalvelu. (2026b). Korkeakoulutukseen hakeneet ja paikan vastaanottaneet. Vipunen API. https://api.vipunen.fi/api/resources/korkeakoulutus_hakeneet_ja_paikan_vastaanottaneet/data
9. Opin.fi. (n.d.). Opintoseteli. Haettu 20.8.2026. <https://opin.fi/fi/opintoseteli>
10. Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. (2026c). Ammattikorkeakoulujen uusien opiskelijoiden aikaisempi koulutus. Ammattikorkeakoulutus. https://vipunen.fi/fi/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=%7B98D2DF7F-91BC-4FEF-8F17-09D153305035%7D&file=Ammattikorkeakoulut%20-%20uusien%20opiskelijoiden%20aikaisempi%20koulutus%20-%20tilastovuosi_prosenttiversio.xlsb&action=default
11. Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu (2026d). Ammattikorkeakouluissa suoritettut tutkinnot. https://vipunen.fi/fi/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=%7BD59CA492-5807-41FB-8535-FBE96307151B%7D&file=Ammattikorkeakoulujen%20tutkinnot%20-%20amk.xlsb&action=default
12. Vipunen - Opetushallinnon tilastopalvelu. (2026e). Ammattikorkeakoulujen opiskelijat. Ammattikorkeakoulutus. https://vipunen.fi/fi/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=%7BF476764A-6700-451F-A230-9FE372EB9462%7D&file=Ammattikorkeakoulutuksen%20opiskelijat-%20n%C3%A4k%C3%B6kulma%20amk.xlsb&action=default
13. Hakamäki-Stylman, V., Hievanen, R., Aaltola, M., Anttila, A.-P., Keränen, H., Nurkka, N., Peteri, S., Ranta, K., Riihimäki, S., Stadius, A. & Tammilehto, M. (2023). Ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimuksiin – Ensimmäisiä tuloksia arvioinnista. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Kooste%20ensituloksista%20FINAL.pdf>
14. Hakamäki-Stylman, V., Hievanen, R., Aaltola, M., Anttila, A.-P., Keränen, H., Nurkka, N., Peteri, S., Ranta, K., Riihimäki, S., Stadius, A., Tammilehto, M. & Kaihari, J. (2024). Amiksesta ammattikorkeakouluun – Arviointi ammatillisen koulutuksen tuottamista valmiuksista suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimuksiin. Julkaisut 2:2024. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_0224_0.pdf
15. Toom, A., Heide, T., Jäppinen, V., Karjalainen, A., Mäki, K., Tynjälä, P., Huusko, M., Nurkka, N., Vahtivuori-Hänninen, S. & Karvonen, A. (2023). Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arviointi. Julkaisut 22:2023. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/julkaisut/korkeakoulupedagogiikan-tila-ja-uudistaminen-arviointi>
16. Suomen virallinen tilasto (SVT): 13g2 -- Opiskelijoiden työssäkäynti koulutustason, koulutusalan, sukupuolen ja asuinmaakunnan mukaan, 2019-2024 Tilastokeskus. Saantitapa: https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tyokay/13g2.px
17. Kalmbach, A., Karhunen, H., Sarvimäki, M., Silliman, M., Suhonen, T. & Virtanen, H. (2026). Koulutus on kasvua: Tutkimuskatsaus. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ. https://www.oaj.fi/siteassets/2026-pdf-tiedostot/oaj-tutkimuskooste_artikkelit-1-4_koulutus-on-kasvua.pdf
18. Valtioneuvosto. (2024, 17. huhtikuuta). Hallitus käynnistää toimenpideohjelman koulutustason nostamiseksi ja korkeakoulutuksen kasautumisen vähentämiseksi. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/hallitus-kaynnistaa-toimenpideohjelman-koulutustason-nostamiseksi-ja-korkeakoulutuksen-kasautumisen-vahentamiseksi>

OAJ

AMKE

Arene

Ammattikorkeakoulut ja ammattilliset oppilaitokset aluekehityksen ja innovaatiotoiminnan edistäjinä

Kirjallisuuskatsaus

Tutkijayliopettaja Laura-Maija
Hero

Principal research scientist Mika
Tammilehto

Tutkija Aleksi Räsänen

**HAMK EDU -
tutkimusyksikkö**

Agenda

- Mitä kirjallisuuskatsauksessa selvitettiin ja miksi?
- Aluekehitys, alueellinen innovaatiotoiminta ja koulutus – miten ne liittyvät toisiinsa?
- OSA I: Ammatillisen koulutuksen tehtävät aluekehityksessä ja innovaatiotoiminnassa
- OSA II: Ammattikorkeakoulut aluekehityksen ja innovaatiotoiminnan edistäjinä
- Yhteisiä päätelmiä

Mitä kirjallisuuskatsauksessa selvitettiin ja miksi?

- Tutkimuskatsaus tarkastelee ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen merkitystä ja roolia aluekehityksessä ja alueellisessa innovaatiotoiminnassa.
- Teema on tärkeä, koska
 - Koulutus, osaaminen ja TKI-toiminta ovat talouskasvun, tuottavuuden ja alueiden elinvoiman keskeisiä edellytyksiä, ja vaikuttavuus rakentuu eri toimijoiden alueellisessa, kansallisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.
 - Osaamisen ja TKI-toiminnan merkitys kasvaa, koska digitalisaatio, ilmastonmuutos, työn murros, väestökehitys ja toimintaympäristön epävakaus muuttavat nopeasti osaamis- ja kehittämistarpeita sekä lisäävät yksilöiden, työelämän ja yhteiskunnan uudistumis- ja muutосkyvyn tarvetta.
 - Koulutuksen ja työelämän kehittämisen raja hämärtyy, minkä vuoksi osaamis- ja kehittämistarpeisiin vastataan yhä useammin yritysten, julkisten työpaikkojen, koulutusorganisaatioiden, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja muiden toimijoiden yhteisissä osaamis- ja innovaatioekosysteemeissä.
- Lainsäädäntö määrittää tehtäväkenttää osaamisen kehittämisessä ja TKI-toiminnassa ja työelämän kehittämisessä
 - Ammattikorkeakoulujen lakisääteisenä tehtävänä on tuottaa työelämän tarpeisiin vastaavaa koulutusta sekä harjoittaa työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa
 - Ammatillisen koulutuksen päätehtävä on väestön ammatillisen osaamisen kohottaminen ja ylläpitäminen, minkä lisäksi sen lakisääteisiin tehtäviin kuuluu työ- ja elinkeinoelämän kehittäminen ja osaamistarpeisiin vastaaminen.
- Ammattikorkeakoulut tunnistetaan TKI-toimijona, mutta ammatillista koulutusta ei välttämättä samalla tavalla osana innovaatiojärjestelmiä, vaikka työelämän kehittäminen kuuluukin sen tehtäväkenttään.

Aluekehitys, alueellinen innovaatiotoiminta ja koulutus – miten ne liittyvät toisiinsa

- Koulutus- ja tutkimusorganisaatiot ovat osa alueellisen innovaatiojärjestelmän tietoinfrastruktuuria.
- Ne yhdistävät tiedon tuottamisen, levittämisen ja hyödyntämisen alueen tuotantorakenteeseen.
- Keskeisiä tehtäviä ovat osaamisen tuottaminen, tiedon välittäminen ja erilaisten tiedon muotojen yhdistäminen.
- Innovaatioita syntyy tutkimusperustaisen (STI) ja käytäntölähtöisen oppimisen (DUI) vuorovaikutuksessa.
- Koulutusorganisaatioiden vaikuttavuus innovaatiojärjestelmissä kytkeytyy yhteistyösuhteisiin, luottamukseen ja toimiviin paikallisiin sekä alueen ulkopuolisiin verkostoihin.
- Koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden tehtävät ja vaikutukset ovat alue-, toimiala- ja kontekstisidonnaisia – tästä syystä aluevaikuttavuuden ja alueellisen innovaatiotoiminnan ja –järjestelmien tarkastelu on relevanttia.

OSA I

Ammatillinen koulutus aluekehityksessä ja innovaatiotoiminnassa

Ammatillinen koulutus aluekehityksessä ja innovaatiotoiminnassa

- Ammatillinen koulutus on tärkeä osa koulutusjärjestelmää
 - Opiskelijoita vuonna 2025 oli noin 322 000, joista merkittävä osa aikuisia (25-vuotiaita tai vanhempia noin 51 %)
 - 133 koulutuksen järjestäjää. Palveluverkko kattaa koko maan
 - Ammatilliseen koulutukseen kohdennetaan julkista rahoitusta noin 2,2 miljardia euroa vuosittain
 - Työelämän kehittämistehtävät on rahoitettu pääasiallisesti hankerahoituksella
 - Rakennerahastot tärkein rahoituslähde. Hankkeille, jossa AM-järjestäjä päätoteuttajana on vuodesta 2022 myönnetty yhteensä noin 39 M€ rahoitusta.
- Ammatillisen koulutuksen merkityksestä aluekehitykselle ja innovaatiotoiminnassa on tutkimusnäyttöä, mutta se on pääasiallisesti kansainvälistä
 - Kotimaista tutkimusta on tehty hyvin vähän
 - Tutkimustuloksia voidaan soveltaa suomalaiseen toimintaympäristöön, mutta se edellyttää institutionaalisten, taloudellisten ja alueellisten erojen huomioon ottamista.

Ammatillisen koulutuksen tehtävät aluekehityksessä ja innovaatiotoiminnassa

- Ammatillisella koulutuksella on aluekehityksessä ja alueellisessa innovaatiotoiminnassa kolme päätehtävää
 - Tuottaa alueen työ- ja elinkeinoelämän tarvitsemaa ammattiosaamista ja ammattiosaajia – luo perustaa innovaatiotoiminnalle ja kyvykkyydelle.
 - Toimia välittäjänä, joka muuntaa tutkimus- ja teknologiatietoa koulutussisällöiksi, käytännön osaamiseksi, teknisiksi palveluiksi ja työelämän ratkaisuiksi
 - Osallistua työelämlähtöiseen kehittämis- ja innovaatiotoimintaan yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa
- Ammatilliseen koulutukseen liittyvät innovaatioprosessit ovat tyypillisesti käytäntölähtöisiä, vuorovaikutteisia ja inkrementaalisia
 - Innovaatiot liittyvät yritysten tuotantoon, ylläpitoon, käytännön ongelmanratkaisuun ja työprosessien kehittämiseen.
 - Tuloksena on useimmiten teknologian käyttöönottoa, tuote- ja prosessiparannuksia sekä organisatorisia uudistuksia, jotka voivat olla yritykselle merkittäviä, vaikka ne eivät olisi uusia koko toimialalle tai johtaisi esimerkiksi patentointiin.
 - Tällainen toiminta vastaa tekemiseen, käyttämiseen ja vuorovaikutukseen perustuvaa DUI-innovaatiotapaa.

Lähteet: Albizu ym. 2017; Lund & Karlsen 2020; Toner & Woolley 2016, Brunet Icart & Rodríguez-Soler 2017, Moodie 2006; Lewis 2025, Porto Gómez ym. 2018, Olazaran ym. 2019)

Merkitys ja vaikutukset

- **Ammatillisella koulutuksella on merkitys ja vaikutus innovaatiotoimintaan, mutta vaikutukset ovat pääosin välillisiä.**
 - Ne syntyvät osaavan työvoiman, jatkuvan oppimisen, tiedon ja teknologian leviämisen, henkilöstön osallistumisen ja oppilaitosten kehittämispalvelujen kautta.
 - Vaikka koulutus on tärkeä tekijä innovaatiotoiminnan vaikuttavuuden kannalta, koulutukseen osallistuminen tai osaamisen kehittäminen ei kuitenkaan vielä sellaisenaan johda innovaatioihin.
 - Ammatillisen koulutuksen innovaatiovaikutukset kytkeytyvät esimerkiksi yritysten kokoon, toimialaan, teknologiseen tasoon, johtamiseen, investointeihin, työn organisointiin ja oppimiskulttuuriin sekä kansallisiin instituutioihin ja talouden innovaatioprofiiliin
- **Innovaatiovaikutukset vaihtelevat toimintaympäristöittäin.**
 - Eurooppalaisiin alueisiin liittyvässä tutkimuksessa ammatilliseen koulutukseen osallistuminen oli koko aineistossa negatiivisesti yhteydessä patentointiin, mutta valmistavassa teollisuudessa yhteys innovointiin oli positiivinen ja tilastollisesti merkitsevä
 - Yritystason tutkimuksissa myönteisiä yhteyksiä on havaittu erityisesti alle kymmenen työntekijän mikroyrityksissä sekä inkrementaalisissa tuote- ja prosessi-innovaatioissa
 - Alueellinen vaikuttavuus ei kuitenkaan seuraa automaattisesti oppilaitosten sijainnista tai institutionaalisesta asemasta, vaan niiden tosiasiallisista yhteyksistä alueen yrityksiin, kehittämistoimijoihin ja elinkeinorakenteeseen
- **Ammatillisen koulutuksen asema innovaatiojärjestelmissä ja innovaatiopolitiikassa on usein varsin heikosti tunnistettu.**
 - Innovaatiopolitiikka ja sen mittarit painottavat usein T&K-toimintaa, patenteja, korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia.
 - Sen sijaan teknologian käyttöönottoon, käytännön ongelmanratkaisuun ja inkrementaalsiin uudistuksiin perustuva panos jää helposti näkymättömäksi, vaikka näillä on merkitystä etenkin mikro- ja pk-yritysten kannalta.
 - Samoin ammattiosaamisen merkitys voidaan tunnustaa innovaatiopolitiikassa ilman, että ammatilliselle koulutukselle annetaan vastaavaa asemaa innovaatiopolitiikan rakenteissa.

Päätelmiä

- Ammatillisella koulutuksella on tutkimustiedon perusteella merkittävä rooli aluekehityksessä ja alueellisten innovaatiotoiminnan edistäjänä ja -järjestelmien osana, mutta tämä edellyttää vahvaa toimintaympäristön tuntemusta, vahvoja ja luottamukseen perustuvia yhteistyösuhteita työ- ja elinkeinoelämäänsä sekä kyvykkyyttä tunnistaa ja vastata työelämän ennakoituihin osaamistarpeisiin
 - Ammatillisten oppilaitosten merkitys voi korostua alueilla, joilla yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden paikallinen läsnäolo on vähäistä ja yritys rakenne pk-yritysvaltainen
- Ammatillisen koulutuksen asema innovaatiojärjestelmissä ja innovaatiopolitiikassa olisi perusteltua tunnistaa ja tunnustaa paremmin
 - Etenkin rooli teknologian käyttöönottoon, käytännön ongelmanratkaisuun ja inkrementaalisiin uudistuksiin perustuva panos tulisi tehdä näkyvämmäksi ja tunnustetuksi, koska näillä on merkitystä etenkin mikro- ja pk-yritysten kannalta.
- Ammatillisen koulutuksen roolin ja vaikutusten vahvistaminen aluekehityksessä ja innovaatiotoiminnassa edellyttää riittävää ja riittävän vakaata ja ennakoitavaa rahoitusta

OSA II

Ammattikorkeakoulut aluekehityksen ja innovaatiotoiminnan edistäjinä

Ammattikorkeakoulut muodostavat ison ja vaikuttavan TKI-koneiston

- Ammattikorkeakoulujen lakisääteisenä tehtävänä on tuottaa työelämlähtöistä korkeakouluopetusta sekä harjoittaa työelämää, aluekehitystä ja elinkeinorakenteen uudistumista edistävää soveltavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.
- Suomessa toimii 24 ammattikorkeakoulua, joissa opiskeli vuonna 2024 noin 185 000 opiskelijaa ja työskenteli noin 11 000 henkilöä.
- Ammattikorkeakoulujen T&K-henkilötyövuodet kasvoivat noin 2 300:sta noin 2 700:aan vuosina 2020–2025.
- Ammattikorkeakoulut muodostavat merkittävän alueellisen TKI-infrastruktuurin, joka yhdistää koulutuksen, soveltavan tutkimuksen ja työelämän kehittämisen

Ammattikorkeakoulujen toimintamuodot ja roolit, esimerkkejä

- **Soveltava tutkimus ja kokeileva kehittäminen**
 - pilotit, demonstraatiot, käyttäjätestaukset ja kenttäkokeet
 - laboratorio-, teknologia-, data- ja markkina-analyysit
 - uusien tuotteiden, palvelujen, prosessien, teosten ja toimintamallien kehittäminen
- **Yhteiskehittäminen ja innovaatiopalvelut**
 - palvelumuotoilu, avoimet kehittämishaasteet ja yrityskartoitukset
 - innovaatiohubit, kehityskeskukset, laboratoriot ja simulaatioympäristöt
 - yritysten ja julkisten toimijoiden matalan kynnyksen TKI-yhteistyö erillisrahoituksella
- **Koulutuksen TKI-pedagogiikat ja TKI-toiminnan yhdistäminen oppimiseen**
 - monialaiset innovaatioprojektit ja työelämälähtöiset opinnäytetyöt, hankkeisiin integroidut oppimistehtävät
 - opiskelijoiden, opettajien ja TKI-asiantuntijoiden ja yritysten yhteinen kehittämistyö

AMK:n erityisvahvuus on kyky tuottaa nopeasti kokeiltavia ja käyttöönotettavia ratkaisuja alueellisiin tarpeisiin.

AMK näyttäytyy enemmän avointen ratkaisujen ja toimintamallien ketteränä kehittäjänä kuin suojattujen hitaampien tieteellisten läpimurtojen ja niihin perustuvien kasvuhakuisten yritysten tuottajana.

Miten ammattikorkeakoulujen vaikutukset syntyvät?

- Ammattikorkeakoulut *yhdistävät* koulutuksen, soveltavan tutkimuksen, innovaatiotoiminnan ja työelämäyhteistyön.
- Vaikutukset syntyvät *yhteiskehittämisessä TKI-hankkeissa*, piloteissa, kokeiluissa, työelämälähtöisissä opinnäytetöissä ja uusien toimintamallien kehittämisessä.
- Yritykset ja julkiset organisaatiot saavat käyttöönsä henkilöstön asiantuntemusta, opiskelijoiden työpanosta, kehittämismenetelmiä, verkostoja ja hankerahoitusta.
- Tutkimus-, testi-, laboratorio- ja simulaatioympäristöt *pienentävät uusien ratkaisujen käyttöönottoon liittyvää riskiä*.
- Ammattikorkeakoulut yhdistävät *alueellisia toimijoita kansallisiin ja kansainvälisiin osaamis- ja innovaatioverkostoihin*.
- *Opiskelijana tiimi-innovaatioita, joista polut yrittäjyyteen*: monialaisissa innovaatioprojekteissa, työelämälähtöisissä opinnäytetöissä ja innovaatio-oppimisen malleissa MINNO®, Innopeda®, Design-based Education, Learning by Developing ja Challenge-based Education.

Ammattikorkeakoulujen vaikutukset eri tasoilla

1. Yksilöt: opiskelijoiden ja henkilöstön TKI- ja innovaatio-osaaminen
2. Työpaikat: palvelujen, prosessien ja toimintamallien kehittäminen
3. Yritykset: uudistumiskyky, kilpailukyky ja teknologioiden käyttöönotto
4. Alueet: osaamis- ja työvoimapohja, elinvoima ja innovointikyvykyys
5. Ekosysteemit: kumppanuudet, verkostot ja yhteiset kehittämisympäristöt
6. Yhteiskunta: kansallinen kilpailukyky ja kestävä kasvu

Vaikutukset eivät synny yksittäisistä hankkeista automaattisesti, vaan edellyttävät pitkäjänteisiä kumppanuuksia ja tulosten käyttöön ottamista.

Kasvun ja kehittämisen painopisteet

- Kytetään soveltava tutkimus, yhteiskehittäminen ja innovaatio-osaajien kouluttaminen tiiviimmin alueellisten innovaatioekosysteemien kehittämiseen.
- Tarjotaan erityisesti pk-yrityksille matalan kynnyksen TKI-palveluja, kokeiluympäristöjä ja yhteisrahoitteisia kehittämishankkeita.
- Integroidaan TKI-hankkeet nykyistä systemaattisemmin opetukseen ja vahvistetaan opettajien TKI-osaamista.
- Vahvistetaan opiskelijoiden ja henkilöstön innovaatio-osaamista, monialaiseen yhteiskehittämiseen soveltuvia rakenteita ja yrittäjyyteen johtavia polkuja.
- Juurrutetaan hankkeissa syntyvä osaaminen, kumppanuudet ja toimintamallit ammattikorkeakoulujen ja kumppaniorganisaatioiden pysyvään toimintaan.
- Suunnataan TKI-toimintaa vihreään siirtymään, digitalisaatioon, tekoälyyn, väestörakenteen muutokseen, osaajapulaan ja alueiden eriytymiseen.

Lähteet: Canto-Farachala ym., 2022; Dufva ym., 2026; OECD, 2025; Schlegel ym., 2022; Takala ym., 2023; Vähäsantanen ym., 2025; Väänänen & Pelttonen, 2020.

Pitkäjänteisen vaikuttavuuden edellytykset

- Ammattikorkeakoulujen *osuus valtion TKI-rahoituksesta on neljä prosenttia (yliopistot 34)*, vaikka niillä on lakisääteinen tehtävä edistää työelämää, aluekehitystä ja elinkeinorakenteiden uudistumista.
- *Lyhytkestoinen ja hankepohjainen rahoitus* vaikeuttaa osaamisen, kumppanuuksien, infrastruktuurien ja innovaatioekosysteemien pitkäjänteistä kehittämistä.
- *Rahoitus- ja ohjausmallit tunnistavat puutteellisesti* ammattikorkeakouluille ominaisia soveltavia, yrityslähtöisiä ja opetukseen integroituja *TKI-tuloksia*.
- Vaikuttavuuden arvioinnissa tarvitaan julkaisu- ja patenttimittareiden rinnalle *laadullisia ja alueellisia mittareita, jotka kuvaavat esimerkiksi kokeiltuja ja käyttöönotettuja ratkaisuja, kehitettyjä ja avoimesti saatavilla olevia toimintamalleja, yritysten uudistumista ja kumppanuuksien vahvistumista*.
- Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminta tarvitsee *nykyistä ennakoitavampaa rahoitusta sekä kriteerejä ja mittareita, jotka tunnistavat konkreettiset tulokset ja alueellisen vaikuttavuuden*.

OSA III

Alustavia yhteisiä päätelmiä

Yhteisiä päätelmiä - *Toimintamuodot*

Ammattikorkeakoulut tuottavat soveltavaa tutkimusperustaista tietoa, kokeiluja, pilotteja ja uusia tuotteita, palveluja ja toimintamalleja laajoja verkostoja orkestroiden ja niihin osallistuen.

Ammatillinen koulutus puolestaan tukee ratkaisujen käyttöönottoa, soveltamista ja edelleen kehittämistä työpaikkojen arjessa.

Toimintamuodot täydentävät toisiaan alueellisessa uudistumisessa

Yhteisiä päätelmiä - *Merkitys ja roolit*

Sekä ammattikorkeakoulut että ammatillinen koulutus ovat alueellisissa innovaatiojärjestelmissä keskeisiä osaamisen, tiedon välittämisen ja uudistumiskyvykkyyden rakentajia.

Ammattikorkeakoulut ja ammatillinen koulutus vahvistavat alueellista innovaatiokapasiteettia *eri rooleissa*: AMK:t tuottavat soveltavaa tutkimusperustaista tietoa ja uusia ratkaisuja, kun taas ammatillinen koulutus tukee niiden käyttöönottoa ja jatkokehittämistä työpaikoilla.

Toisiaan täydentävä yhteistyö voi hyödyntää esimerkiksi ammatillisten oppilaitosten yrityskontakteja ja prototyyppiosaamista, kun AMK tarjoaa fasilitoidun innovaatioverkoston ja syvempää asiantuntijuutta.

Yhteisiä päätelmiä - *Vaikuttavuus*

Molempien koulutusmuotojen *vaikuttavuus* perustuu ennen kaikkea niiden kykyyn yhdistää oppiminen, käytännön kehittäminen ja työelämäyhteistyö.

Välittömiä vaikutuksia näkyy reaaliajassa työpaikoilla. TKI-toiminta on hankemuotoista ja strategisten kärkialojen mukaista.

Alueellinen laaja vaikuttavuus rakentuu yhteistyössä yritysten, julkisten organisaatioiden, tutkimuslaitosten ja muiden kehittämistoimijoiden kanssa.

Molempien koulutusorganisaatioiden vaikutus riippuu vahvasti niiden verkostosuhteista.

Perusrahoituksen ollessa pientä pysyvien verkostojen ja innovaatiokeskusten ylläpitäminen on haastavaa, mutta silti toteutuu hyvin.

Yhteisiä päätelmiä - *Tulevaisuus*

Tulevaisuudessa näiden koulutusorganisaatioiden merkitys alueellisissa innovaatiojärjestelmissä todennäköisesti kasvaa.

Vihreä siirtymä, digitalisaatio, tekoäly, väestörakenteen muutokset, osaajapula (Dufva ym. 2026) sekä kansalliset TKI-tavoitteet nostaa TKI-kyvykkyyttä lisäävät tarvetta osaamisen jatkuvalla uudistamiselle ja työelämälähtöiselle innovoinnille.

Tämä korostaa sekä ammattikorkeakoulujen että ammatillisen koulutuksen asemaa alueellisina kehittämis- ja uudistumiskyvykkyyden mahdollistajina.

Kiitos!

Hämeen ammattikorkeakoulu
www.hamk.fi

Lähteet 1/4

Albizu, E., Olazaran, M., Lavía, C. & Otero, B. (2017). Making visible the role of vocational education and training in firm innovation: evidence from Spanish SMEs. *European Planning Studies*, 25(11), 2057–2075. <https://doi.org/10.1080/09654313.2017.1281231>

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. (2014). Finlex. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2014/932>

Arene. (2026). Arene numeroina. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. <https://arene.fi/>

Asheim, B., Grillitsch, M., & Trippl, M. (2019). Regional innovation systems: Past, present and future. *Revista Galega de Economía*, 28(2), 4–22. <https://doi.org/10.15304/rge.28.2.6190>

Asheim, B. T., Moodysson, J., & Tödtling, F. (2011). Constructing regional advantage: Towards state-of-the-art regional innovation system policies in Europe? *European Planning Studies*, 19(7), 1133–1139. <https://doi.org/10.1080/09654313.2011.573127>

Asheim, B. T., & Coenen, L. (2006). Contextualising regional innovation systems in a globalising learning economy: On knowledge bases and institutional frameworks. *The Journal of Technology Transfer*, 31(1), 163–173. <https://doi.org/10.1007/s10961-005-5028-0>

Bianchi, P., Corrocher, N. & Muscio, A. (2025). From shop floors to breakthroughs: Is vocational education good for innovation? In 11th International Conference on Higher Education Advances (HEAd'25), Valencia, 17–20 June 2025. <https://doi.org/10.4995/HEAd25.2025.19900>

Brunet Icart, I. & Rodríguez-Soler, J. (2017). The VET system and industrial SMEs: the role of employees with VET qualifications in innovation processes. *Journal of Vocational Education & Training*, 69(4), 596–616. <https://doi.org/10.1080/13636820.2017.1322130>

Canto-Farachala, P., Wilson, J. R. & Arregui-Pabollet, E. (2022). The contribution of higher education institutions to innovation ecosystems. European Commission. <https://doi.org/10.2760/310895>

Carayannis, E. G., Grigoroudis, E., Campbell, D. F., Meissner, D. & Stamati, D. (2018). The ecosystem as helix: An exploratory theory-building study of regional co-opetitive entrepreneurial ecosystems as quadruple/quintuple helix innovation models. *R&D Management*, 48(1), 148–162. <https://doi.org/10.1111/radm.12300>

Coenen, L., Asheim, B., Bugge, M. M., & Herstad, S. J. (2017). Advancing regional innovation systems: What does evolutionary economic geography bring to the policy table? *Environment and Planning C: Politics and Space*, 35(4), 600–620. <https://doi.org/10.1177/0263774X16646583>

Lähteet 2/4

Coletti, M. (2019). Why Triple Helix governance is useful to dual apprenticeship systems. *Industry and Higher Education*, 33(6), 381–390. <https://doi.org/10.1177/0950422219876864>

Dalitz, R. & Toner, P. (2016). Systems failure, market failure, or something else? The case of skills development in Australian innovation policy. *Innovation and Development*, 6(1), 51–66. <https://doi.org/10.1080/2157930X.2015.1084116>

Dufva, M., Kiiski-Kataja, E. & Lähdemäki-Pekkinen, J. (2026). Megatrendit 2026: Kohti uutta yhteiskuntasopimusta. Sitran selvityksiä 251. Sitra. <https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2026/>

EURA2021. (n.d.). Hanketietopalvelu. <https://eura2021.fi/hanketietopalvelu>

Foray, D., Eichler, M. & Keller, M. (2021). Smart specialization strategies—insights gained from a unique European policy experiment on innovation and industrial policy design. *Review of Evolutionary Political Economy*, 2, 83–103. <https://doi.org/10.1007/s43253-020-00026-z>

Jussila, J., Raitanen, J., Partanen, A., Tuomela, V., Siipola, V. & Kunnari, I. (2020). Rapid product development in university-industry collaboration: Case study of a smart design project. *Technology Innovation Management Review*, 10(3). <https://doi.org/10.22215/timreview/1336>

Kajaste, M. (2018). Quality management of research, development and innovation activities in Finnish universities of applied sciences. *Quality in Higher Education*, 24(3), 271–288. <https://doi.org/10.1080/13538322.2018.1558505>

Kajaste, M. (2024). Resource-dependent RDI? Regional resource environments influencing the Finnish Universities of Applied Sciences' Research, Development and Innovation Activities in 2011–2012. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 26(2), 54–70. <https://doi.org/10.54329/akakk.146283>

Keinänen, M. & Butter, R. (2018). Applying a self-assessment tool to enhance personalized development of students' innovation competences in the context of university-company cooperation. *Journal of University Pedagogy*, 2(1), 18–28.

Keinänen, M. M. & Kairisto-Mertanen, L. (2019). Researching learning environments and students' innovation competences. *Education & Training*, 61(1), 17–30. <https://doi.org/10.1108/ET-03-2018-0064>

Kilja, P., Korento, K., Laitinen-Väänänen, S., Alanko-Turunen, M., Tapani, A., Vähäsantanen, K. & Kanninen, S. (2019). Ammattikorkeakoulujen TKI-työn ja opetuksen integrointi – yhdessä enemmän TKIO. *Oamk Journal*, 108.

Lähteet 3/4

- Lahdenperä, J., Jussila, J., Järvenpää, A. & Jumisko-Pyykkö, S. (2023). Developing students' innovation capability through interdisciplinary product development projects for industry. Teoksessa T. Björklund, P. Joore, S. Mäkinen, C. Thong & E. Zancul (toim.), 1st Design Factory Global Network Research Conference: Designing the Future (ss. 14–17).
- Lund, H. & Karlsen, A. (2020). The importance of vocational education institutions in manufacturing regions: adding content to a broad definition of regional innovation systems. *Industry and Innovation*, 27(6), 660–679. <https://doi.org/10.1080/13662716.2019.1616534>
- Matthies, E., Haverkamp, K., Thomä, J. & Bizer, K. (2024). Does Initial Vocational Training Foster Innovativeness at the Company Level? Evidence from German Establishment Data. *Journal of the Knowledge Economy*, 15, 17048–17076. <https://doi.org/10.1007/s13132-024-01756-9>
- Moodie, G. (2006). Vocational education institutions' role in national innovation. *Research in Post-Compulsory Education*, 11(2), 131–140. <https://doi.org/10.1080/13596740600768901>
- OECD. (2025). *OECD Economic Surveys: Finland 2025*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-finland-2025_985d0555-en.html
- Olazaran, M., Albizu, E., Otero, B. & Lavía, C. (2019). Vocational education–industry linkages: intensity of relationships and firms' assessment. *Studies in Higher Education*, 44(12), 2333–2345. <https://doi.org/10.1080/03075079.2018.1496411>
- Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen. (2026a). Korkeakoulusta valmistuneiden alueellinen sijoittuminen. Korkeakoulutuksen yhteiset ja t&k-toiminta. <https://vipunen.fi/>
- Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen. (2026b). Ammattikorkeakouluissa suoritettut opinnäytetyöt. Ammattikorkeakoulutus. <https://vipunen.fi/>
- Porto Gómez, I., Zabala-Iturriagoitia, J. & Larrakoetxea, U. (2018). Old Wine in old Bottles: the Neglected Role of Vocational Training Centres in Innovation. *Vocations and Learning*, 11, 205–221. <https://doi.org/10.1007/s12186-017-9187-6>
- Salminen, V., Ruohomaa, H. & Takala, M. (2022). Future ecosystem ensuring competitiveness in continuous co-evolution. *Human Factors, Business Management and Society*, 56, 1–9. <https://doi.org/10.54941/ahfe1002245>

Lähteet 4/4

- Schlegel, T., Pfister, C., Harhoff, D. & Backes-Gellner, U. (2022). Innovation effects of universities of applied sciences: An assessment of regional heterogeneity. *The Journal of Technology Transfer*, 47(1), 63–118. <https://doi.org/10.1007/s10961-020-09839-w>
- Snell, D. (2019). Vocational education and the revitalisation of manufacturing in the United States. *Journal of Vocational Education & Training*, 71(2), 239–259. <https://doi.org/10.1080/13636820.2018.1480520>
- Takala, M., Tukiainen, T., Salminen, V. & Sarkkinen, J. (2023). Impacts and indicators of regional innovation ecosystems supporting sustainable development. *Human Factors, Business Management and Society*, 97, 40–49. <https://doi.org/10.54941/ahfe1003881>
- Tereshchenko, E., Salmela, E., Melkko, E., Phang, S. K. & Happonen, A. (2024). Emerging best strategies and capabilities for university–industry cooperation: Opportunities for MSMEs and universities to improve collaboration. A literature review 2000–2023. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 13(1), 28. <https://doi.org/10.1186/s13731-024-00386-4>
- Toner, P. & Woolley, R. (2016). Perspectives and Debates on Vocational Education and Training, Skills and the Prospects for Innovation. *Revista Española de Sociología*, 25(3), 319–342. <https://doi.org/10.22325/fes/res.25.3.2016.319>
- Unkari-Virtanen, L. & Huhtaniemi, M. (toim.). (2023). TKIO: Tulevaisuuskestävää innovointia ja osaamista. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-383-1>
- Vetoshkina, L., Lamberg, L., Ryymin, E., Rintala, H. & Paavola, S. (2023). Innovation activities in a university of applied sciences: Redefining applied research. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 15(2), 289–302. <https://doi.org/10.1108/JARHE-10-2021-0380>
- Virolainen, M. H., Heikkinen, H. L. T. & Laitinen-Väänänen, S. (2025). The evolving role of Finnish universities of applied sciences in the regional innovation ecosystem. *Journal of Vocational Education & Training*, 77(5), 1260–1280. <https://doi.org/10.1080/13636820.2024.2443905>
- Vähäsantanen, K., Civil, T., Hero, L.-M. & Tammilehto, M. (2025). Opetukseen kytketty TKI-toiminta: Pilviä horisontissa, ratkaisuehdotuksia näkyvissä. *Tiedepolitiikka*, 50(1), 23–32.
- Väänänen, I. & Peltonen, K. (2020). Siiloista saumattomaan opetuksen ja TKI-toiminnan integrointiin ammattikorkeakouluissa. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 22(2), 52–69.